

OKANIMO SE FORMALIZMA U VJERI

I ŽIVIMO ISLAM POTPUNO, ISKRENO I ČESTITO

"Da Allah nagradi iskrene za njihovu iskrenost, a da, ako hoće stavi na muke licemjerne ili da im oprost, Allah zaista prašta i samilostan je."
(Sura "Al-Ahzab"- "Saveznici", ajet 24.)

Iskreni koji očekuju nagradu za svoju iskrenost to su oni koji vjeru posve iskreno shvataju, propisane dužnosti u potpunosti izvršavaju, i moralno se islamski drže ispunjavajući vjerom srce, dušu i um i čine sve sa potrebnom mjerom stvari upotpunujući to od odluke - nijeta svoga, pa do njegovog izvršenja. Iskrena, duboka i čvrsta vjera teži za kvalitetnom praksom. Nju ponajviše sama praksa i otkriva u nama.

Rašireni formalizam kao naslijeđe, ili neki pomodarski kliše blizu je licemjerju pa ipak to nije licemjerje koje Kur'an prikazuje najnižim stupnjem nevjerovanja jer licemjer je potpuno svjesno zaodjenut u vjeru i živi blisko sa vjernicima podmuklo i razorno djelujući prema vjeri i vjernicima.

Za razliku od njih formalisti su vjernici površni u svojoj vjeri. Oni nisu u vjeru duboko uronuli. Njih ponajčešće zaokupljaju: skup vjernika, prisutnost i prikazivanje, obredi i vjerska slavljenja. Vjera je za formalistu važna, ali ne i najvažnija. Ona je dobra, ali ne i najbolja. On nju poima kao potrebnu, ali ne posebno važnu činjenicu života, i nikako kao najveći sadržaj i sami sok života.

Dalje, u formaliste se pokazuje izričito razlikovanje govorenja i djelanja. Ovo je rašireno danas pogotovo jer o vjeri se, dokazano, mnogo, više nego li ikada do sada, sa zanosom govori i piše i istovremeno izostaje osjećaj saživljenosti sa njom i obimna vjerska praksa. To je naša sveprisutna stvarnost.

Vjerska praksa živi svoj život daleko od središta u kojem život vri i cvate, i ondje gdje su snaga i moć. Ona živi negdje po strani, posve marginalizirano, a njeni navjerniji nosioci djeca, žene i starci, to su osobe pune emocija koji se ponajčešće sklonjeni i po strani vjerom oduševljavaju i žive je u miru privatnosti svoje, svojih stanova i kuća, ili u mesdžidima i klupama mekteba.

Jedni od njih su na početku života, nevini i čisti, i u potrazi su za otkrivanjem smisla života; ili je to život vjere žena koje kroz osjećaje srca, senzualnošću svojom je dokučuju; ili su to pak starci i starice što se na isteku života iz kojeg su snaga i životni sokovi izcurjeli i u dovama i molenjima spremaju za vječni smiraj i ahiretski susret.

U potrazi za odgovorom na pitanja o formalizmu susrećemo se sa nepobitnom činjenicom da vjera u ljudima jednako snažno počiva kao što je to bilo i stoljećima prije, i kao što će to biti i u budućnosti ljudskoj. Historijska mapa puta pokazuje kako su ljudi u prošlosti, a to čine i danas, borili se i ratovali, ginuli za vjeru, i istovremeno, ti isti ljudi odveć slabo su živjeli po zakonima i uputama svoje vjere. Podsjetimo se s ponosom da je naš Čovjek - Bošnjak koji je prošao krvavi put posljednje ratne agresije ponosito

umirao i kao musliman i kao Bošnjak ne izdajući vjeru i naciju premda i o jednome i drugome imao je malo znanja, a mnogo iskrenoga osjećanja. Misja Allahovog poslanika Muhammeda a.s. upravo se u svojoj središnjoj tački odlikuje iskrenim pripadanjem njega i njegovih sljedbenika iz prve generacije da su u istom koraćanju, a ne u raskoraku bili obimno učenje i kazivanje i isto toliko obilna praksa islama - islam kao znanje, spoznaja i sam život u svim njegovim dijelovima.

Zašto je u nas stanje ovakvo: Mnogo govora o vjeri i u prilog vjere i vjerovanja i formalna i štura praksa?! Po nama, za ovo su ponajprije krivi tumači i pozivači u vjeru, i isti nivo krivnje snose roditelji, porodice i familije. Prvi što nisu dovoljno iskreno, znano i temeljito ukazali na vjeru kao praksu i življenje po njoj pokazujući i sami kako sadržaj i doživljaj vjere i sami žive saobraženi sa njime. Ljudi su uglavnom, zagledani u imama, muallima, vaiza i hatiba, traže u izrazu njegovog lica, u gesti i praksi svakodnevnog življenja da on u sebi proživljava i životom potvrđuje svoju vjeru. Isto traži i dijete kod svojih: djeda i nane, oca i majke, brata, sestre, tetke, dajdže i amidže, ali i kod drugih iz svoje blizine od kojih ono crpi saznanja o svijetu.

Znano je, običan svijet želi pod svaku cijenu imati lagodan život. On se želi zabavljati i uživati. Ove osjećaje podstiču kvalitetan standard života i njih podržavaju također i mass-mediji. Ljudi bi i vjeru htjeli u formi samo svećanih skupova, slavlja i obreda.

Međutim, masi ne smiju podleći i oni koji pozivaju u vjeru, koji je tumače, oni koji je kao najdragocijenije naslijeđe predaka prenose sa starijih na mlađe. Ono o čemu pozivaju i o čemu govore nije samo lijeporječivost, ili mudroslovlje, to je prvenstveno dati unutarne svjetlo, ukazati na svu ozbiljnost i strogoću svete Kur'anske riječi i lijepu tradiciju kao najdragocijenije emanete koji se predaju čovjeku. Zapravo, oni koji zovu u Kuću Spasa, ne bi smjeli biti glasni bukači, nego to toplom i mudrom riječju čine, i istovremeno, ukoliko očekuju plodove rada, moraju biti dosljedni i na riječi i na djelu svome. Jedna mudra izreka ovako kaže: "Kada riječ iz srca izađe ona će u srce i da uđe. Međutim, ona koja se sa jezika izreče ona tek do uha dopire!", ne više, ne dalje i ne dublje. Stoga, pitamo se može li očarati slušaoca i pridobiti ga brzo učenje Kur'ana a.š. da "riječi izlijeću poput strijelica odapetih iz luka" kako to slikovito iznosi Poslanik a.s. i još kaže: "A doći će vrijeme u kojem će biti malo onih koji razumiju Kur'an, a mnogo onih koji ga čitaju, tada će se gaziti propisi Kur'ana a vodit će se računa o njegovim slovima!" ("Muvetta", Imam Malik) Slično je i sa namazom koji se obavlja sa odgodom vremena i još osim toga uz brzo izvršavanje njegovih ruknova; ili post u kojem je naglasak samo na gladi i žeđi i sa čestim pogledima u kazaljke sata bez, -nakon obavljenog rada u struci - skrušenih namaza, zastajanja i nadnošenja nad uzvišenim sadržajem Kur'anskih riječi i mudrosti hadisa Poslanikovih a.s., bez zikra, dove i pokajanja; ili hadždž u kojem je, najčešće običan vjernik nedovoljno poučen, i prepušten samome sebi, ostavljen da izvršava obred za obredom nedovoljno svjestan da je on

"Gost Allahov" (hadis), da je kod Kjabe - Kuće Allahove gdje prosi za milost i oprost i ta milost i oprost mu se darivaju, tavafskog obilaženja oko Allahove Kuće, simbolike sajja između Saffe i Merve, ili kod kamenovanja šejtana simboličnog kamenovanja svojih slabosti i grijehova na koje se ne želi više vraćati. Obredi i molitve naše, ukoliko ih oslobodimo formalizma, oni postaju naš 'razgovor' s Bogom Kojem se ili zahvaljujemo, ili Ga molimo, ili Ga slavimo i veličamo, ili Mu se kao grijешnici i pokajnici molećljivo obraćamo da nas u Svoju milost i oprost primi, ili pak nemoćni od Njega nešto molimo.

No znajmo, početak svega je iskrena odluka, namjera i čin da počnemo iskreno vjerovati. Ali, još teže je nakon postignuća iskrenog vjerovanja iskreno Allahu služiti i moliti. Tada se sa jednog općeg, širokog plana iskrene vjere prelazi u su-odnos roba i Gospodara: Rob Allahov i Allah Gospodar njegov Svevišnji. Tada, oslobođeni formalizma iskreno stojimo skrušeni i pokorni Gospodaru. Naš izgovor Šehadeta, naš namaz, post, zekat, hadždž, dova sve to dobija posve nov oblik, punoću sadržaja i jedan osjećaj iskrenog pripadanja kojeg prate: radost, zadovoljstvo, i istinska trajna sreća.

Često, imam ili roditelj, u svojoj zagrižanosti za vjeru podižu glas, zahtijevaju neupitno izvršavanje propisanih dužnosti i obreda, i prijetnjama onosvjetskim strašnim Sudom, i Vatrom, naprosto 'ugone' u vjeru. Okanimo se imperativa tipa: 'Moraš!', 'U Džehennem ćeš!', 'Nisi pravi musliman!', 'Nikad ti Allah oprostiti neće!' i slično. Islam ne traži da u kućama našim i mesdžidima okupljamo uplašene i nezadovoljne koji će, tek da zadovolje formu jezikom izgovarajući Kur'anske riječi kao puko nabranje, nesvjesno se pregibati i padati ničice, ili post postiti tijelom bez srca. Strahom, prijetnjama, moranjima i nametnutom obavezom nećemo dobiti iskrenog i pouzdanog vjernika.

Formalno ispovijedanje vjere nosi osjećaj prolaznog stanja mira i sigurnosti usljed ispunjenja obaveze, i izvršenja zadatoga. Čovjek je 'ispunjen' samo do te mjere da je umirio savjest. Ono ni u kom slučaju ne daruje spokoj kao trajni mir. Tek posve iskreno prihvatanje i vršenje vjere oslobođeno formalizma priziva dušu na odgovornost jer istinska posvećenost vjeri dušu i srce čisti i pribavlja joj spokojnost.

Stoga, naučimo najprije sebe same da se u nas useli Svjetlost Nura iskreno ispovijedajući vjeru svoju i moleći Allaha - da to jedno od Lijepih Allahovih imena "En-Nur": 'Svjetlost', 'Svjetlo Svemira', 'Izvor svjetlosti', i 'Onaj Koji vodi ka svjetlosti Svojoj' da nam duše naše očisti i u duše naše Nur podari i u njih ga useli. Kada se to desi kod imama, muallima, u roditelju tada će vjera iz nas djelovati kao dijeljenje i darivanje drugome darovane nam Allahove Svjetlosti Nura.

U Mannheimu, 29. muharrema, 1437.hg / 11.11.2015. Ishak Alešević, imam